

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

16/112

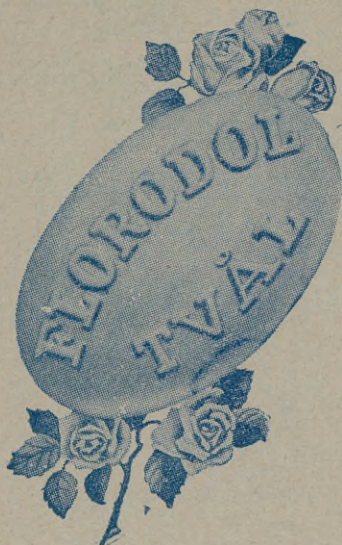
HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÄRGÅNG 17
DECEMBER
1930

*Florodol, var morgon ny,
Förlämnar frisk och vacker hy.*

Rent vatten och FLORODOL — den renaste bland tvålar — utgöra tillsammans en aldrig sinande källa till skönhet o. hygien. Ingen kommer försent att tillgodogöra sig den.

En välkommen

Julklapp

är alltid

**En bok från
Fritzes**

antingen den är inbunden i
FRITZES EXTRABAND
eller eljest utvald ur vårt
rika lager av svensk och
utländsk litteratur.

**FRITZES
HOVBOKHANDEL**

Fredsgatan 2, STOCKHOLM.

Tel. Namnanrop.

HULTAFORS SANATORIUM

Fysikalisk-Dietisk Kuranstalt

Lämplig rekreationsort. Härlig natur. Gott bord. Alla moderna badformer. Elektricitetsbehandling. Massage. **Helpension.** Nedsatta kurpriser 15 sept.—1 febr. Inga drickspengar. Läkare *D:r E. GARBY.* Begär Prospekt. Postadress: Hultafors Sanatorium, Hultafors. Tel.: Borås 695, Hultafors 16, Rävlanda 68.

HERTHA

ÄRGÅNG XVII

DECEMBER 1930

HÄFTE 10

De kontors- och affärsanställdas villkor.

Trots att de kontors- och affärsanställda länge beklagat sig över att de icke ha något rättsligt skydd för sina anställningsförhållanden, såsom beträffande uppsägningstid, sjukersättning, pensionssystem o. s. v., måste man dock säga att de senaste dagarnas tidningspolemik med uppfordran till lagstadgade skyddsåtgärder för denna kategori medborgare kom som en överraskning för många.

Denna stora kår av anställda har alltid uppträtt lojalt mot sina arbetsgivare, helt naturligt därför att för de flesta har anställningstiden endast varit ett övergångsstadium till den egna verksamheten; ju mer intresserat det arbete varit, som någon presterat, ju fortare ha befordran och löneförhöjningar kommit. Den centraliseringstendens som de senare åren gått stadigt framåt har dock även mycket inverkat på handelslivet, så man med fog kan säga att numera finnas ej samma stora utsikter för den anställde att nå självständig verksamhet. Samtidigt söka sig allt större massor av ungdom till handelsvärlden, varför skillnaden mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft blivit oproportionellt stor.

Allt detta har bidragit till att vissa arbetsgivare på ett otillbörligt sätt

utnyttjat den arbetskraft som stått till buds, ja, som de nästan kunnat få till skänks, och så ha uppstått vissa grupper av missnöjda som sökt sig till fackföreningar med anslutning till arbetarnas fackliga landsorganisation för att med hjälp av strejk och blockad få sina arbetsförhållanden förbättrade. Är detta rätta vägen? Om man ser på resultatet av den senaste striden, Becker-konflikten, så måste man säga nej. De stridande hade inte räknat med en stor maktfaktor, nämligen "allmänheten". Denna allmänhet, som inte har tid att sätta sig in i alla de enskilda konflikthanledningar, som skulle uppstå om kollektivavtalet skulle få allmän tillämpning inom handeln, denna allmänhet, som vill och behöver tillhandla sig dagsbehovet av varor i den närmast belägna och bäst sorterade affären, oberoende av om denna eventuellt skulle föra kanske en blockerad vara av sina till hundratal uppgående andra artiklar. Denna allmänhet fordrar att konflikter mellan handelns företagare och dess medhjälpare uppgöras på annat sätt, så att allmänhetens rätt ej trädes för nära. Arbetsfreden inom industrien är också av för stor betydelse för hela samhället för att den skulle äventyras för varje konflikt inom

Klok sparsamhet och god hushållning är vägen till en tryggad framtid.

POSTSPARBANKEN

MED NÄRA 4,000 POSTANSTALTER TILL AVDELN.-KONTOR ÄR — BANKEN SOM ALLA NÅ

handeln. En vara i detaljhandeln sprides ju på ett så stort antal händer att en blockad därav skulle beröra nästan hela landet och dess olika näringsgrenar.

Vad kan då erbjudas i stället för att säkerställa denna stora kår av anställda mot exploaterande av dess arbetskraft. Från liberala partiet har utgått en paroll: lagstiftning till skydd för de privatanställda. Som grund för en eventuell lagstiftning togos de av Svenska Kontoristföreningarnas Förbund utarbetade "Allmänna bestämmelser" för anställningsvillkor, och enligt uttalanden i pressen tycktes dessa i det stora hela vinna gillande från olika arbetsgivare som tillfrågats därom. Många uttalade dock farhågor för att i lag fastläsa vissa bestämmelser, då det hittills visat sig att man på frivillighetens väg åstadkommit betydligt högre förmåner i vissa avseenden än vad man någonsin kan tänka genomföra i lag. Detta framgick även tydligt under diskussionen vid det möte som anordnades den 20 nov. av Liberala föreningen i Stockholm å Viktoriasalen. Från Bankman- och Arbetsledareföreningarna framställdes krav på en tjänstemannalag, som även tillät föreningsrätt och kollektivavtal, medan från socialistiskt håll genast framhölls att de önskemål om bestämd uppsägningstid, sjukersättning och semester, som skulle innehållas i denna lag, även voro ett lika stort önskemål från arbetarklassen, varför

en eventuell lagstiftning i denna anda måste innefatta hela landets arbetande befolkning och ej utgöra någon särskild klasslag. Från Handelsarbetareförbundet, med anslutning till Landsorganisationen, dekreterades att den enda lagstiftning som de kunde gå med på var om arbetstidens reglering till 8 timmar pr dag, enligt det förslag som nu föreligger från Internationella arbetstidskonferensen i Genève, och förbundet har även ingivit en begäran till regeringen att denna fråga skall upptagas till behandling vid kommande riksdag. Övriga anställningsförhållanden kunna enligt deras åsikt endast ordnas tillfredsställande genom fackföreningsavtal.

Alltså framställes f. n. krav på lagstiftning för de handelsanställda från två vitt skilda politiska partier och avseende helt olika förmåner. Man måste därför litet närmare granska förutsättningarna för genomförande av några lagstiftningsåtgärder.

Vad först 8-timmarslagen angår, så har regeringen utsänt denna på remiss till Industriförbundet, rikets alla Handelskamrar, Grossistförbundet och Köpmannaförbundet, vilka alla absolut avstyrka Sveriges anslutning till en internationell lagstiftning i detta hänseende och påpeka att Sverige ännu ej ratificerat konventionen om 8-timmarsdag för industrien. Likaså framhålles att lagen skulle innebära en förlängd arbetstid för en stor del kontorsanställda, som

Ni Vill Bo
CENTRALT OCH BEKVÄMT?
Bo, då på
Sthlms Kristliga Ynglingaförenings
HOTELL
Bryggaregatan 10. -:- Tel. N. 304 70.
Nyrestaurerat. Hiss. Badrum.

E L E V E R

erhålla god undervisning i tillskärning, uppsättning och provning ävensom mönsterkonstruktion.

Ellen Lundberg

Birger Jarlsgatan 39, 4 tr. Tel. 15 50.

nu på frivillighetens väg ha en arbetstid av 7 timmar pr dag fastställd, samt att kostnaderna för övervakningen av lagens efterlevnad skulle bli för stora. Från högerhåll kan således ej något stöd för denna lagstiftning vinnas. För en ren tjänstemannalag åter kan tydligen ej något stöd vinnas från socialistiska partiet.

Vad säga då de handelsanställda själva? För min del kan jag endast uttala mig för de kvinnliga kontoristerna. Vår kår önskar till 90 % ej anslutning till fackföreningsrörelsen. Den vill icke indragas i de konflikter som följa därmed och vill icke mista arbetsintresset genom att fastlåsas i kollektivavtal, vilka endast ta hänsyn till tjänsteår, men ej till arbetsprestationer. Vi ansluta oss helt till de former, varunder Svenska Kontoristföreningarnas Förbund går fram, nämligen att på frivillighetens väg få våra normer för anställningsförhållanden antagna av motsvarande arbetsgivareföreningar och på så sätt bilda en kutym, som får värde av lag. Personligen är jag fullt övertygad om att arbetsgivarna själva till fullo inse fördelen av att acceptera detta förfaringsätt. Särskilt äro de intresserade av att genom rationellt ordnande av pensioneringsfrågan kompensera kåren för dess lojalitet. Det ligger även i deras eget intresse att tillse det ej en del företagare behandla sin personal så att den drives till åtgärder av aggressiv art.

De "Allmänna bestämmelser", som

utarbetats av Svenska Kontoristföreningarnas Förbund och som legat till grund för polemiken i dagspressen, innehålla i huvudsak följande.

Ordinarie arbetstiden, måltidsras-terna oräknade, skall i genomsnitt utgöra 7 timmar och förläggas mellan kl. 8 och kl. 19. Om möjligt med avkortning av 3 timmar lördagar och helgdagsaftnar.

Vid sjukdom skall under ett och samma kalenderår oavkortad lön utgå för 1 månad, när anställningen varat 1 år; för 2 månader efter 3 års anställning; 3 månader efter 5 års anställning; 6 månader efter 10 års och 9 månader efter 20 års anställning; vidare därutöver minst halva lönen för lika lång tid som den, under vilken den oavkortade lönen skall utgå.

Om sjukdom bevisligen orsakats av arbete i firmans tjänst skall oavkortad lön utgå så länge sjukdomen varar.

I fråga om semester stipuleras en ledighet av minst 14 dagar efter första anställningsåret och minst 21 dagar efter 10 års anställning och uppnådda 30 år.

Uppsägningstid från såväl firmans som den anställdes sida är med särskilda villkor noga stipulerad. Dock äro även de förhållanden beaktade, som kunna betinga avtalets upphörande utan uppsägningstid, såsom i fall då oredlighet av ett eller annat slag förekommit från den anställdes sida såväl som vårdslöshet eller

RAMLÖSA-VATTEN

Naturligt alkaliskt. Förmälig Bords- och Hälsodryck.

Hovleverantörer till: H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

försumlighet, samt i de fall då firman brustit i sina förpliktelser, såsom i utbetalning av fastställd lön eller om den på annat sätt inte hållit sitt avtal.

Pensionsförhållandena anses böra säkras genom inbetalning i fristående försäkringsinrättning, vars pensionsystem i huvudsak sammanfaller med Svenska Personal Pensionskassans, detta då pension grundas på avgifter som helt eller delvis utgå ur fastställd lön.

EDITH LINDBLOM.

Open Door Council International-konferens i Stockholm.

Denna nya internationella sammanslutning till främjande av full likställighet mellan manliga och kvinnliga arbetare kommer att 17—21 augusti nästa år hålla en konferens i Stockholm. I den därpå följande veckan, 24—29 augusti, anordnas en sommarskola i Sigtuna med internationella föredragshållare i ämnen rörande kvinnliga arbetares ekonomiska frigörelse.

F. B. F:s insamlingsfond.

Till fonden ha ytterligare bidrag inlutit från Stockholmskretsen Kr. 155:—
 „ Malmökretsen „ 46:—
 „ Umeåkretsen „ 100:—

Kronor 301:—

Fondens nuvarande belopp utgör kr. 67, 642: 80.

Ett sexualproblem.

För att kunna inverka på en företeelse måste man göra klart för sig dess väsen och lära sig förstå dess natur. Teoretiserande och hugskott leda oftast vilse. Detta gäller icke minst om den företeelse som benämnts onani. Det har funnits tider då denna, med stöd av teologiska och filosofiska resonemang, betraktats som en yttring av det djupaste fördärv, och man har ingripit mot densamma med den största hårdhet, ja grymhet. Hård behandling användes för övrigt i ganska stor utsträckning — trots dess resultatlöshet — ännu den dag som i dag är. Dessbättre finnes det emellertid även icke så få läkare och uppfostrare, vilka med stöd av sina iakttagelser och på dem fotade resonemang förfara på ett helt annat sätt, som äro deltagande hjälpare och icke straffande hämnare. Den målmedvetna forskningen har givit dessa personer rätt. Vi kunna nämligen numera tala om en verklig forskning på detta område, en forskning som i stor utsträckning begagnar sig av den psykoanalytiska metoden. Den har pågått under de tre sista decennierna, och man har efterhand kommit till en allt klarare uppfattning av den ifrågavarande företeelsens väsen.

I den bok, vars titel läses här nedan, har doktor Tamm, förutom en inledande kort historik av stort intresse, givit en synnerligen god orientering och klarläggning av onanifrågan sådan den för närvarande ter sig. D:r T:s rika erfarenhet och hennes insat-

Alfhild Tamm: Ett sexualproblem. Onanifrågan i psykoanalytisk belysning. Läkare och uppfostrare tillägnad. Tidens förlag.

G Y S I N G E Herrgårdspensionat

HÄRLIGT LÄGE VID DALÄLVEN — FÖRSTKLASSIGT — BEGÄR PROSPEKT.
 Elektriska, Ljus- och Varma Bad, Massage m. m.

Post- och telegramadress: *Herrgården, Gysinge.* Telefon: 2 och 27.

ser i forskningsarbetet förläna en särskild pondus åt hennes framställning. Klart är att den avhandlade frågan måste betraktas i samband med sexualfrågan i dess helhet, något som förf. också ingående gör. Det behöver väl knappast framhållas att hon hör till dem, som verka för vederhäftig sexuell upplysning, och upplysning i tillräckligt tidig ålder.

Doktor Tamms bok anbefalles på det varmaste till läsning och begrundan åt en och var, främst åt alla dem vilka ha barn och ungdom under sin fostran och vård.

KAROLINA WIDERSTRÖM.

Ett internationellt krav.

Möjligheten att komma fram till universell avrustning är ett av de stora, internationellt aktuella problemen. Internationella kvinnoförbundet för Fred och Frihet har skickat ut ett upprop till förmån för denna sak, i olika länder undertecknat av framstående män och kvinnor och avsett att leda till massinstämmanden. Med hänvisning till folkens och regeringarnas i fredstraktaternas och i Nationernas Förbunds akt givna löften och deras genom Briand-Kellogg-pakten åtagna förpliktelse att "avstå från krig såsom verktyg för nationell politik" pläderas för en allmän och kraftig minskning av de bestående militära rustningarna i världen som ett första steg mot universell avrustning.

Det genom Svenska Sektionen av I. K. F. F. utskickade uppropet är bl. a. undertecknat av professor Johan Bergman, professor Torsten Bohlin, fru Bertha Burman-Andersson,

f. d. landshövding Louis De Geer, fil. dr Karl Fries, fil. dr Henrik Hedlund, yrkesinspektisen Kerstin Hesselgren, fru Ann-Margret Holmgren, överlärare Frida Härner, fil. dr Per Jacobsson, fil. dr Selma Lagerlöf, professor Hans Larsson, borgmästare Carl Lindhagen, teol. kand. Ester Lutteman, förste folkskoleinspektör Karl Nordlund, författarinnan Jeanina Oterdahl, lektor Odal Ottelin, häradshövding Bror Petré, hovrättsrådet Viktor Petré, fröken Maria Sandström, fru Anna Söderblom, f. Forsell, ärkebiskop Nathan Söderblom, fil. dr Lydia Wahlström, konsulenten Ingeborg Walin, med. lic. Karolina Widerström, fil. kand. Ingeborg Wikander.

Göteborgsprotest mot lönekommitténs betänkande.

Tillsammans med en del andra kvinnoorganisationer i Göteborg hade F.-B.-F.-kretsen därstädes onsdagen den 19 november i K. F. U. M:s stora sal ett opinionsmöte med anledning av 1928 års lönekommitténs betänkande.

Fröken Ingeborg Walin gav en grundlig, rent saklig orientering över frågans nuvarande läge, docenten Greta Hedin framhöll likalönsprincipens stora betydelse för samhället och fröken Greta Cardell refererade och bemötte en del uttalanden som framkommit vid diskussionen i samband med opinionsmötet i Stockholm.

Mötet antog slutligen enhälligt samma resolution som tidigare antagits i Stockholm och som bl. a. innebär en bestämd protest mot tolkningen av behörighetslagens och riksdagsbeslutet av år 1925.

Tomtens Skurpulver gör köket till **Husmoderns stolthet**

D e r a s l i v o c h m i n n e n .

En liten slätkammad flicka tittar på naturens hemligheter, säger att det är onödigt besvär, för det är allt en från bokens omslagsblad. Det är barnet vars memoarer boken innehåller, och barnet hette Selma Lagerlöf.

Mårbacka II är bokens underrubrik. Varifrån skulle också detta barn ha sina minnen om inte från gården som redan givit sitt namn åt en bok och som var "Lilliecronas hem"? Och som sedan år tillbaka åter är Selma Lagerlöfs.

Mårbackacirkeln är slutet kring barnet som berättar. Inom den lever Selma Lagerlöfs barndomsvärld: faster Lovisa som bor i kökskammaren där det är så trevligt och alla människor känner igen det gamla Mårbacka; Aline Laurell, guvernanten, som de tycker är så snäll; Barn-Maja som vallar inte bara syster Gerda, som är så liten, utan tar hand också om de större, och Maja Råd som kommer och syr, var sin bomullsklänning om våren och var sin ylleklänning om hösten åt barnen. Där finns dammen, för vilken löjtnant Lagerlöf låter bygga en vall fast Lars i London och Magnus i Wien skakar på huvudet åt de nya ordningarna och fast finngubben Per i Berlin, som förstår sig

Selma Lagerlöf: Ett barns memoarer. (Mårbacka 11). Albert Bonniers förlag.

Marika Stjernstedt: Adjö min gröna ungdom. Albert Bonniers förlag.

Alma Söderhjelm: Min värld. Albert Bonniers förlag.

på naturens hemligheter, säger att det är onödigt besvär, för det är allt några som bor i den gamla dammen och vill ha det som de är vana vid från hedenhös — och Per får rätt. Där kommer också påskkärningen vartendaste år till gårds och sitter dyr stilla på den för henne utsatta stolen framför trappan medan barnen vittjar den pösande postväskan, som har stora lackade brev med en fjäder i sigillet till alla barnen. Men dessa har i alla fall listat ut att det är bara en uppstoppad halmkärning, som sitter där, men det låtsar de inte om, de stora har ju så roligt av att de menar att barnen tror på henne! En gång skrämmer hon i alla fall nästan livet ur Selma, som är den som sprungit fram för att ta breven ur påsen; trollkärningen rusar ju upp och smörjer flickan över ansiktet med sin trollsalva. Men de stora uppe på farstubron bara skrattar — och det är Barn-Maja som har klätt ut sig till påskkärning den här gången.

Det är också i denna Mårbackavärld, som en liten tioårig flicka strävar med läsningen av bibeln från pärm till pärm för att beveka Gud och göra hennes älskade pappa, som varit så sjuk, frisk igen. Men detta är inte lätt att gå i land med, och en hemlighet måste det förbli för att ha kraft. "Det är mycket en får gå igenom, när en ska läsa hela bibeln och inte är mer än tie år," säger också den lilla flickan.

i dag, i morgon, alla da'r

L i p t o n s T h e

Rätt tillagat en njutning

Till sist formar sig hennes barn-
domsvärlds hela trängtan till att va-
ra "vuxen och klok och lärd och mäk-
tig och rik", för att kunna hjälpa
h o n o m.

Hon blev det alltsammans — och
då var han borta.

Barnets minnen är oss dyrbara,
man förnimmer hur den stora be-
rätterskan alltjämt lever i dem.

Vilken mängd av världar det finns,
varje mänska har sin egen. Marika
Stjernstedts "gröna ungdom" förlö-
per på en annan planet, tycker
man sig kunna säga, än barnets på
Mårbacka upplevelser. I *Mitt och
de mina*, första delen av Marika
Stjernstedts memoarer som kom ut
1928, öppnar sig redan ett kosmopol-
itiskt perspektiv, som vidgar ut sig
kring de lokala minnesbilderna. För-
fattarinnans utländska, till och med
exotiska, ursprung på modernesidan
kommer tillsynes; polskt, serbiskt,
italienskt och, enligt en del uppgifter,
berättar hon, även grekiskt blod fly-
ter i hennes ådror. Släktkrönikan lik-
som delvis hennes egna barndoms-
erindringer är knuten till ryska och
polska förhållanden, ehuru hemmet
ju var svenskt — under större delen
av hennes barndom och första delen
av hennes ungdom i Uppsala —, hon
är endast fem år när hon första,
men visst inte enda, gången får
gästa morföräldrarna på deras gods
Botchejkoff i Vitryssland, och hen-
nes uppfostran avslutas i en fransk
klosterpension. Inte heller är den

"gröna ungdom", till vilken hon säger
adjö i sin nu utkomna bok, bunden
vid minnena från en hägnad och sluten
hemicirkel, den utgör den begyn-
nande unga författarinnans målin-
riktade strävan att studera livet och
människorna, att komma ut ur av-
gränsande förhållanden.

Att betydliga svårigheter härför
fanns förstär man av exempelvis be-
rättelsen om hur de farliga, i hem-
lighet åtkomna lånbiblioteksböckerna,
Kiellands *Novellletter*, Hamsuns
romaner m. fl., om dagarna gömdes
under linnen och strumpor i en byrå-
låda och om nätterna noga lästes in.
Och ändå inträffar en dag att överste
Stjernstedt upptäcker på Marikas
skrivbord *Ung Ofegsvisor* av
Ola Hansson! Det blir en timmes sam-
tal om dessa moderna, dåliga, rutt-
na författares verk och anmodan att
den unga dottern ville avge ett be-
stämt löfte att avstå från den sor-
tens lektyr.

Men Marika ger sig inte och i by-
rålådan ligger *Det nya riket* och
väntar på att bli läst.

När emellertid författarinnan är
färdig att debutera med *Sven Vin-
gedal* är det överste Stjernstedt som
tar förläggarfrågan i sin hand. Vid
besöket hos Hugo Geber är det övers-
ten som för talan och Marika Stjern-
stedt som sitter bredvid och tiger.

Med Uppsala som miljö kunde man
väntat sig att Marika Stjernstedts ti-
diga ungdomsminnen skulle bli i viss
grad även en skildring av de dagarnas
Uppsala, men ytterligt litet av detta

Dövas Väls

Östermalmsg. 62, n. b. (hörnet av Rådmansg.)

Tel. 161 93.

Lappcentral och Syateljé

Ger arbete åt döva kvinnor.

Lagning av alla slags kläder, herrkläder, linne, trikå, maskinstoppning av duktyg. Beställ-
ningar av kappor, klädningar, barnkläder och all slags linnesömnad.

Välgjort arbete!

Moderata priser!

Öppet alla dagar 9—7, lörd. 9—2.

kommer till synes. Hennes relationer till universitetslivet var begränsade till personlig bekantskap med några unga män bland studenterna och periferiska sammanträffanden med en eller annan koryfé inom professorsvärlden, såsom exempelvis när hon uppsöker professor Hjärne i hans hem för att få tillstånd att gå på hans föreläsningar. Så främmande är hon för de akademiska förhållandena att hon inte vet att föreläsningarna är fria.

Skada att hon genom sina personliga förhållanden stod så utanför universitetsvärlden i Uppsala, kanske hon annars kommit att ge den skildring av studentskorna på 90-talet, som man alltjämt väntar på. De var visserligen inte de första, men de var då redan den större gruppen, vilken såsom sådan började göra sig gällande, för att inte dröja vid att den upptog senare bemärkta och kända kvinnor. Den Kvinnliga studentföreningen var också redan bildad av Lydia Wahlström.

Familjens överflyttning till Stockholm betyder för Marika ett närmande efterhand till den litterära världen där, och kända silhuetter därifrån skymta fram. Men det är inte det definitiva genombrottet till den litterära verksamheten, som kapitlet "Småningom händer något avgörande" handlar om, det är bekantskapen med Carl Cederström och förlovningen med honom som åsyftas. Bokens sista avdelning utgöres också av

"Carl Cederströms historia" och således även av historien om förf:s första äktenskap. Ett vackert förklarande ljus faller över "flygbaronens" utpräglade och excentriska personlighet.

Adjö min gröna ungdom, som är personligt ganska återhållet skriven, får i de sista kapitlen en ömmare och varmare ton.

Min värld heter Alma Söderhjelmns memoarbok, och det är en synnerligen intressant och roande värld. I första delen, som kom ut förra hösten, får man genom skildringen av förf:s barndomshem i Viborg och sommarhemmet vid Saima kanal en utomordentligt intressant inblick i denna östfinska miljö på denna tid, med Petersburgs förnäma ryssar i eleganta sommarvillor i trakten, ryskt tjänstfolk även i de finska familjerna och med över huvud taget en stark prägel av det nära ryska grannskapet, vilket synbarligen inte utlöste några fientliga känslor. (En pittoresk episod, som här må i förbigående berättas, är den 16-åriga Almas vänskap med den ryske generalen Dementovitschs jämnåriga unga, eleganta dotter. De svärma tillsammans om att bli författarinnor. Hade de kunnat se sig själva i framtiden: den ena som författarinna och professor vid Åbo Akademi och den andra som, visserligen också författarinna, men även som — Alexandra Kollontay, ackrediterad sovjetminister i Sverige!)

Till Palestina Transjordanien Egypten o Grekland *anordnas en sällskapsresa 9 febr.—13 mars 1931*

Den eminente kännaren av Bibelns länder, Professorn vid Uppsala Universitet SVEN LINDER, som nästa år företager forskningsfärd i Palestina och Transjordanien, har välvilligt åtagit sig att fungera som ledare.

Tag del av resans utsökta progr. som erhålles gratis fr. **Svensk Turistbureau, Engelbrektsg. 25, Stockholm, tel. 28 92.**

Alma Söderhjelm har en utomordentlig förmåga att karakterisera, och såväl familjemedlemmarna, föräldrarna och de många syskonen, som de många andra, mer eller mindre kända personer som draga förbi i boken blir levande bekantskaper. Den förra delen är naturligt nog mest hem- och familjeskildring, men blir under de egenartade förhållandena som ovan antytts ävenledes en kulturskildring av betydande värde. Den andra delen är i stort taget historien om den unga studentskans liv i Helsingfors och i denna egenskap, även den, en bevarad kulturbild från en viss tid. Ett grand överraskad är man emellertid att så mycken konservatism kunde hänga i de unga studentskorna. Visserligen sticker Alma Söderhjelm inte under stol med att hon helt individuellt och kommen från det konservativa ämbetsmannahemmet i Viborg i särskild grad saknade förutsättningar för att acceptera konsekvenserna av sitt fria studentskap, men faktiskt måste varit att över huvud taget gammal konvensans ännu hade ett synnerligen orubbat grepp över den nya, studerande kvinnliga ungdomen. Att det inte var de kvinnliga studenterna medgivet, enligt de dåvarande statuterna, att bli medlemmar av studentavdelningarna (mot-svarigheten till våra studentnationer) var en sak för sig och bestämdes på högsta ort. Men, som sagt, även i övrigt syns förhållandena ha betingats av förunderligt gammal åskådning.

Att de första finska studentskorna stod så främmande för kvinnosaken,

som Alma Söderhjelm konstaterar att de gjorde, anger hon vara kvinno-sakspionjärens fel, som inte för sin del med tillbörlig uppmärksamhet tog sig an de studerande unga kvinnorna och hjälpte att bana väg för dem. Riktigheten av detta ligger utom en bedömning härifrån; för övrigt vill förf. själv inte ge detta som en generell uppfattning, men avgjort som sin egen.

En del mycket personliga upplevelser delar plats i Alma Söderhjelm värld med tids- och allmän personskildring. Spiritualitet och kvickhet präglar hennes framställningskonst.

ELLEN KLEMAN.

Kvinnorna och stadsfullmäktigevallet i Uppsala.

Från Uppsala meddelas att stadsfullmäktigevallet i år tilldragit sig mer än vanlig uppmärksamhet och att intresset koncentrerade sig speciellt kring ett par kvinnonamn. Kring de förutvarande kvinnliga stadsfullmäktiges, dr Martha P:son Henning, höger, samt fruarna Olga Hedén och Ingeborg Lundell, socialdemokrater, återval stod ingen strid. Det var de nyuppställda kandidaterna fil. lic. fru Anna Beckmans och fru Anna Bergstrands placering, kring vilken meningarna starkt bröto sig. På högers valmöte hade fru Beckman som partiets kandidat placerats vid nedersta gränslinjen och således på osäker plats. Moderata kvinnoförbundet gick då resolut till aktion och skickade fram en egen valsedel med fru Beckman som första namn. Fru Bergstrand hade, som liberalernas kandidat, fått tredje plats på libera-

Homeopatisk Behandling Dr. Harald Helleday
 Leg. homeopatisk läkare (U. S. A.) Tid beställes pr telefon
 Norrtullsgatan 55, 3 tr. Tel. 85670. vardagar mellan 8-9 och 6-7

la listan, således icke heller på säker plats.

Från de båda intresserade partiernas sida insattes nu från kvinnohåll ett intensivt arbete. Man skickade omkring valupprop, bedrev personlig agitation och polemiserade i pressen. Resultatet blev att fru Beckman gick in med glans, hennes särlista hade samlat ungefär hälften av högerns väljare i hennes valkrets. Liberalerna åter lyckades inte, trots en stor ökning i röster, vinna det mandat, som skulle satt in fru Bergstrand i stadsfullmäktige. Hon står nu på första suppleantplats, och i fråga om hennes ordinarie inval hoppas man på framtiden.

Det positiva resultatet av det nu avslutade valet torde, skriver vår meddelare, i varje fall bli att man på ledande håll i Uppsala kommer att räkna med kvinnornas intressen och kvinnornas röster på ett annat sätt än hittills.

Mödrahjälp.

I anslutning till omnämnda opinionsyttringar för moderskapshjälp må följande anföras. Genom en förra våren till landstinget i Skaraborgs län ingiven skrivelse beträffande avgifterna vid länslasarettens barnbördsavdelningar bidrog kvinnoföreningarna i Mariestad till att hindra en då befarad höjning. I år däremot beslutade landstinget en höjning av 20:— kr. extra per fall. Som motivering anföres bl. a. att fördelen av vård vid dessa avdelningar icke borde komma endast städernas kvinnor tillgodo. Tillgängliga uppgifter visar emellertid att det till över-

väga del varit landsbygdens kvinnor, som sökt sig till lasarettens b. b.-avdelningar. Av 1:ste provinsialläkaren i Mariestad och av överläkaren vid Mariestads lasarett ha i ortstidningarna lämnats utförliga redogörelser för såväl avsikten med inrättandet av b. b.-avdelningar vid lasarettens som ock för det ödesdigra beslutets befarade följder. Av kvinnoföreningarna i Mariestad antogs vid möte d. 7 okt. en skarp protest mot beslutet, och flera andra kvinnoföreningar i länet har utan tvekan instämt i protesten.

Nya förbundsmedlemmar

G ä v l e: fru Tyra Dahlqvist, fru Mathilda Johansson.

G ö t e b o r g: fru Ebba Söderhjelm, fru Tyra Ullman.

K a r l s t a d: fröken Signe Borlind, Ekshärad, fröken Elsa Hansson, Ölme, fru Eva Killander, fröken Vivan Westman.

M a r i e s t a d: fru Brita Palm.

S t o c k h o l m: fröken Ella Wellinder.

S v a l ö v: fru Harriet Andersson, fru Ester Tykesson, fröken Ingeborg Sjöstedt.

Ö s t e r s u n d: fröken Frida Berg, fru Ida Björck fru Dagmar Elgenstierna, fil. mag. Karin Eriksson, fru Laila Erixon, fru Rut Hasselberg, fröken Gertrud Hellbom, fru Sigrun Lange, fru Gerda Langéen, fil. mag. Gerd Larsen, fru Gerda Liljedahl, fröken Hilda Lindström, fröken Maja Lindström, fil. mag. Gerda Ljunggren, fru Margareta Nilsson, Täng, fröken Hanna Ohlson, fru Elise Ström, fru Margit Wallin, gymn.-dir. Sigrid Wessberg, fru Brita Wichman, fil. mag. Ebba Wichman, fru Elsa Wikberg, fröken Anna-Lisa Winblad, fru Astrid Öberg.

TWILFIT

Nyhög. 11 — Tel. 75854 — Stockholm

Stockholms största specialaffär i
KORSETTER, CORSELETTER, UNDER-
KLÄDER, STRUMPOR OCH
HANDSKAR.

Skrivelse från F. - B. - F.

Till

Konungen.

Med anledning av 1928 års lönekommittés betänkande angående allmänt avlöningsreglemente för ordinarie tjänstemän vid den civila statsförvaltningen och löne reglering för befattningshavare vid undervisningsväsendet får Fredrika-Bremer-Förbundet i underdånighet anföra följande.

Liksom vid föregående tillfällen då förbundet gjort uttalanden angående lönefrågor för kvinnliga befattningshavare i allmän tjänst vill Fredrika-Bremer-Förbundet med avseende på 1928 års lönekommittés förslag som sin mening framföra att vid avgörande av lönefrågor för kvinnliga tjänsteinnehavare likalönsprincipen tillämpas eller m. a. o. att avlöningen göres oberoende av den arbetandes kön. Denna princip är den enda hållbara och den enda, som är ägnad att föra fram till en lösning, som tillfredsställer rättsmedvetandet.

Bland de skäl som anförts för lägre kvinnolöner i allmän tjänst ha två av de mest bärande varit olikheten mellan manliga och kvinnliga befattningshavare beträffande pensionsålder och åligganden med avseende på efterlevandes pensionering. Emellertid har det visat sig att genom anpassning av pensionsavgifter sådana olikheter kunna kompenseras och den behållna lönen göras lika för manliga och kvinnliga befattningshavare. Här nämnda skäl för kvinnors lägre avlöning kunna alltså icke längre göras gällande, vartill kommer, att de kvinnliga befattningshavarna upprepad gång framfört krav på lika pensionsålder för män och kvinnor och lika åligganden beträffande efterlevandes pensionering.

Vad beträffar männens försörjningsplikt som skäl för att manliga befattningshavares löner böra sättas till högre belopp kan detta skäl hava fog för sig i den mån dessa befattningshavare ha

familj att försörja. Att däremot betrakta alla män som familjeförsörjare, även dem, som icke bildat familj, och alla kvinnor som icke-familjeförsörjare, även dem, som ha egna barn att draga försorg om, är ett förfaringssätt, vars orättvisa är lika uppenbar som den är ofta påvisad. En rationell tillämpning av familjeförsörjningsprincipen åter med manliga och kvinnliga familjeförsörjare, i en lönekategori och icke-familjeförsörjare, män och kvinnor, i en annan sådan kategori, låter väl förena sig med tillämpningen av den löneprincip förbundet vill hävda nämligen att avlöningen, d. v. s. den behållna lönen, göres lika vare sig befattningshavaren är man eller kvinna.

Att kvinnor på den allmänna arbetsmarknaden i stort sett avlönas med mindre belopp än män är visserligen faktiskt, men i vad mån detta kan hänföras till den olika arbetsfördelningen mellan man och kvinna, till bristande sammanhållning å kvinnornas sida eller härröra av kvinnors förmodade lägre prestationsförmåga torde hittills icke vara på ett tillfredsställande sätt utrett eller näppeligen kunna utredas.

Den ekonomiska synpunkten eller hänsynen till vad statsfinanserna kunna tillåta är givetvis nog så avgörande vad beträffar storleken av de summor, som anslås till befattningshavares avlöning, däremot är samma synpunkt, principiellt sett, icke lika utslagsgivande i fråga om tillgängliga löne medels fördelning.

Vi ha redan framhållit att de lägre kvinnolöner, som i de flesta fall tillämpas inom allmän tjänst, av de anställda kvinnorna själva och därjämte av en utbredd opinion betraktas som en orättvisa. Allteftersom tiden fortlöper och kvinnoarbetet i allmän tjänst får längre tradition bakom sig, torde de kvinnliga befattningshavarnas känsla av sitt arbetes betydelse för det allmänna komma att växa sig starkare och därmed uppfattningen om det orättfärdiga i den löne-

Den omtänksamma husmodern vänder sig alltid till Lunda Tvättinrättning

Garanteras ett förstklassigt arbete. — Kläderna försäkrade under tvättningen.

— — — — — Telefon Drottningholm 20 och 190 — — — — —

ställning, som tillmättes dem, ytterligare utpräglas. Sannolikheten talar för att kravet på likalönens genomförande kommer icke att minska men väl att tilltaga i styrka och att den sålunda ej låter sig avvisas.

Beträffande det lönekommitténs betänkande, som behandlar avlöningsreglemente för civilförvaltningens ordinarie tjänstemän, erkänner förbundet med tillfredsställelse fördelen i kommitténs förslag att även den sista löneklassen i varje lönegrad skall tillerkännas kvinnlig befattningshavare.

Blir detta förslag verklighet komma inom civilförvaltningen män och kvinnor att i lika benämnda befattningar upp bära lika lön. Detta innebär att för de högre tjänster, vartill kvinnor år 1925 fingo tillträde, full tillämpning av likalönsprincipen blir rådande. De förut för kvinnor reserverade tjänsterna åter inplacerades år 1925 vid införandet av en för manliga och kvinnliga befattningshavare gemensam löneplan långt under vad som borde skett, om arbetets kvalitet fått vara utslagsgivande. Den likställighet som här råder är endast teoretisk, och förbundet kan därför icke anse densamma tillfredsställande. Vi instämna därför i det av kvinnliga kårorganisationer framställda kravet att dessa tidigare för kvinnor reserverade befattningar uppflyttas i lönegrad efter det med resp. tjänster förenade arbetets kvalitet.

Förslaget ang. löneroglering för undervisningsväsendet är med hänsyn till relationen mellan manlig och kvinnlig lön ägnat att framkalla en bestämd gensaga. Lönekommitténs majoritet har funnit lämpligt att i fråga om lärarbefattningar för en och samma tjänst föreslå en lönegrad för manlig befattningshavare och en annan lägre lönegrad när tjänsten innehas av kvinna. Ett sådant förslag innebär en upprörande orättvisa gent emot de kvinnliga lärarna och ett icke motiverat avsteg från den likalönsprincip, som kommit till uttryck i 1925 års löneroglering och ytterligare befästs genom lönekommitténs ovan berörda förslag om borttagande

av olikheten mellan manliga och kvinnliga befattningshavare i fråga om åtnjutande av sista löneklassen i varje lönegrad. Detta avsteg från likalönsprincipen blir så mycket svärförklarligare som det här, på ett enda undantag när, gäller tjänster med exakt lika kompetensfordringar, lika arbete, såväl till arten som mängden, och lika tjänsteansvar. Härtill kommer att befattningarna tillhöra ett arbetsgebit, där kvinnors insats länge skattats högt.

Som ett bevis för statsmakternas erkännande av kvinnogärningens höga kvalitet inom undervisningen måste betraktas att hit hörande fullmakstjänster öppnats tidigare för kvinnor än på något annat område av statstjänsten. Icke desto mindre skulle, om kommitténs förslag bleve verklighet, fullmakstjänsterna inom skolväsendet, även efter dessa tjänsters inrangerande i statens allmänna lönesystem, fortfarande utgöra de enda fullmakstjänster, där kvinnor avlönas lägre än män.

Förbundet ger sin tillslutning till de reservationer, vari påyrkas likalönsprincipens tillämpning inom undervisningsväsendet.

Utan att i allmänhet vilja ingå på olika tjänsters inplacering i förhållande till varandra kan förbundet dock icke förbigå den omständigheten att lönekommittén har placerat skolkökslärarinnor och lärare i kvinnlig slöjd långt under övriga övningslärare. Förbundet vill instämna i reservationsvis gjorda yrkanden att med hänsyn till den krävande utbildning, som numera fordras för lärarebefattningar i huslig ekonomi och sömnad, och den betydelse denna undervisning har för elevernas utveckling en gynnsammare löneplacering för ifrågavarande tjänster än den av kommittén förslagna måtte vidtagas. Det överensstämmer föga med nutidens uppfattning om det praktiska arbetets värde, att två för de kvinnliga elevernas utdanning så viktiga övningsämnen fått denna låga ekonomiska uppskattning inom kommittéförslaget.

På sid. 24 i betänkandet ang. undervisningsväsendet yttrar kommittén, då den sö-

D A M E R Atelier "Paris Wien Berlin"

Låt sy Edra

kläder hos

Regeringsgatan 88, Stockholm

ker motivering för de kvinnliga lärarnas lägre löneplacering, följande beträffande befattningarna inom civilförvaltningen: "Teoretiskt kunna män innehava även de lägre befattningarna och kvinnor de högre men i praktiken räknar man med som regel, att de förra skola innehavas av kvinnor, de senare av män. En dylik fördelning förutsätter man skola åvägbringas genom rekryterings- och befodringsväsendet." Därefter fortsätter kommittén: "Inom undervisningsväsendet torde man ej lämpligen kunna förfara på samma sätt. För befodrningar gälla här mera uteslutande examensmeriter och andra teoretiska kvalifikationer, till följd varav det näppeligen låter sig göra att genom rekrytering och befodran uppdelas manlig och kvinnlig arbetskraft på olika avlöningslägen, som motsvara den allmänna skillnaden i värdesättning av manligt eller kvinnligt arbete."

Att döma av dessa uttalanden synes kommittén anse det förenligt med den s. k. behörighetslagens bestämmelse om samma rätt för kvinna som för man att inneha statstjänst att den klart uttryckta likställigheten kringskäres genom rekryterings- och befodringsåtgärder i syfte att i praktiken — om det också icke låter sig göra i teorin — hänvisa kvinnorna till vissa lägre befattningar. Förbundet vill på det bestämdaste protestera mot en sådan tillämpning av behörighetslagen. Lagens ordalag lämna icke rum för någon vantolkning och går man till motiveringen för lagen, finner man klart uttryckt, att behörighetslagen avsåg att skapa full likställighet mellan man och kvinna i fråga om behörighet att söka och vinna anställning i civil statstjänst, endast med de undantag, som finnas angivna i lagen. Föredragande departementschefen yttrar i den kungl. propositionen till 1922 års riksdag vid framläggandet av förslaget till behörighetslag. "Vad angår frågans sakliga innebörd och de lagförslag, jag nu går att föredraga, finner jag uppgiften i ett väsentligt avseende be-

gränsad och förenklad genom det i grundlagsfrågan fattade beslutet. Såsom jag redan i annat sammanhang haft anledning uttala, måste jag i nämnda beslut inlägga betydelsen av ett principiellt avgörande i frågan om denna reform. De förhandlingar, som föregingo beslutet, utvisa med all tydlighet, att därmed åsyftades att bygga frågans lösning på en allmän — om också icke undantagslös — regel om likställighet mellan man och kvinna i fråga om behörighet att innehava statstjänst. — — — Jag har alltså utgått från att den blivande lagen i ämnet bör, på sätt de sakkunniga föreslagit, innehålla såväl en allmän likställighetsregel som de undantagsbestämmelser, vilka kunna finnas erforderliga." Visserligen föll behörighetslagen 1922, men ovanstående motivering återopades år 1923 i en ny proposition med förslag till behörighetslag, som av riksdagen godkändes. Varje försök att i praktiken tillskapa andra undantag än de i behörighetslagen angivna eller tendens att genom särskilda åtgärder hindra kvinnors tillträde till de statstjänster, vartill de genom ifrågavarande lag erhållit behörighet, innebär ett kringgående av lagen. Kvinnorna kräva samma respekt för denna lag som för andra lagar. Behörighetslagen får icke genom särskilda rekryterings- eller befodringsåtgärder förvanskas eller undermineras.

En del företeelser inom civilförvaltningens rekryterings- och befodringsväsende tyder emellertid på att ett visst åsidosättande av behörighetslagen faktiskt fått göra sig gällande. Exempelvis kan hänvisas på de endast för manliga elever anordnade assistentkurserna vid post- och telegrafverken. Sådana beklagliga tendenser böra enligt förbundets mening stävjas, då de äro oförenliga såväl med den rätt, som tillerkänts kvinnor, som ock med den aktning en lag bör åtnjuta.

Av vad som här anförts får Fredrika-Bremer-Förbundet göra följande sammanfattning.

ULRICEHAMNS SANATORIUM ULRICEHAMN

Telefon 59 (växel)

Pensionspris fr. kr. 10:—. Inga inskrivnings-, kurplats- eller läkareavgifter utöver pensionspriset.

Intendent och överläkare:

D:r J. A. ANDERSSON.

Med utgångspunkt från likalönsprincipen får Fredrika-Bremer-Förbundet beträffande 1928 års lönekommittés betänkande

dels uttala sin tillfredsställelse över att den sista löneklassen i varje lönegrad tillerkännes även kvinnor och dels yrka

att befattningarna vid undervisningsväsendet icke måtte i enlighet med kommitténs förslag uppdelas i manliga och kvinnliga och placeras i olika lönegrader, utan att lärarebefattningar med lika kompetens och arbetsuppgifter måtte insättas i samma lönegrad oberoende av om tjänsteinnehavaren är man eller kvinna, dock så att den behållna lönen i varje fall göres lika för manlig och kvinnlig befattningshavare, samt

att skolkökslärarinnebefattningar och lärartjänster i kvinnlig slöjd måtte få en gynsammare löneplacering än den av kommittén föreslagna.

Slutligen uttalar förbundet en bestämd protest mot den tolkning av den s. k. behörighetslagen, som av kommittén framförts.

Underdånigst

För Fredrika-Bremer-Förbundet

LIZINKA DYRSSEN.

/Axianne Thorstenson,

Stockholm den 4 december 1930.

Från bokvärlden.

Radiokrönika. Humanistiskt reportage av *Ivar Harrie*. Borelius, Lund.

Den äkta förnämiteden braskar inte med titlar och skyltar. Ivar Harrie har illfundigt utsökt så förklenande rubriker som möjligt för samlingen av de föredrag med vilka han under ett år fägnat och uppbyggt svenska nationen. Hans "ärade lyssnare" vet nogsamt vad detta är för slags reporter: en lärd, ett kvickhuvud och en ordkonstnär och därtill en verklig talare, i vars varma och energiska utförande ytterst omsorgsfullt formulerade satser får den medryckande kraften i en besjälad improvisation. Han förfogar över mångahanda finesser. Med sina inledande kåserier försätter han publiken i en orolig undran vart han vill hän, tills spänningen plötsligt och överraskande löses vid nämmandet av den första av de böcker han har på sitt kvällsprogram. Därmed är dock inte syrpriserna över, ty i fortsättningen har man ofta tillfälle till förnöjd häpnad över den skarpsinniga fyndighet varmed han länkar samman under en idé eller ett perspektiv de skenbart mest heterogena verk av djupt obestäktade författare. Harrie har valt till ämnessfär all sorts vitterhet som inte direkt räknas till "skönlitteraturen": därinom för han sitt auditorium kring på lika pittoreska som instruktiva flygfärder genom tider och rymder, och med slutfrasens avskedsbugning landar han följeslagarna vid utgångspunkten.

Dessa radiotal, så ypperligt avpassade för sin speciella uppgift, har inte förlorat på att fixeras i tryck. Så bevarade bildar de en tillitsvärd litteraturciceron och en såväl spirituell som sakligt mättad essaybok.

K. E. Sundströms Snickeri- o. Renoveringsverkstad

utför renovering av antika möbler, förstör ej den alderdomliga prägel. Kompletteringar och nya arbeten utföras på beställning. Laveringar och inläggningsarbeten. Ompolering, boning och lackering, antikbehandling. På begäran: skisser, ritningar och kostnadsförslag. Moderata priser och omsorgsfullt arbete.

Tel. 720 32.

Sibyllegatan 9, Stockholm.

Tel. 720 32.

Den tysta gatan. Roman av *Gurli Hertzman-Ericson*. P. A. Norstedt & Söners förlag.

Gurli Hertzman-Ericson har givit ett nytt prov på sin förmåga att ge förtätad miljöstämning. Den tysta gatan har själva atmosfären av den lilla stad, där bokens liv lever. Och det är ljuvligt att komma ifrån de mer eller mindre krystade skildringar av nutidens nervösa och jåktande tillvaro, som översvämmar i litteraturen just nu. Därmed anges inte att det är småstadsförsoffade själar, som boken handlar om. Korvmakar Weises unga dotter Ester får snart nog klart för sig att hon vill göra något av sitt liv. Att det behövs en upplevelse, som ser ut som vore den hennes personliga lyckas skeppsbrott, vilken gör att hon bryter sig ut till den konstnärsvärksamhet hon känner sig skapad för, är väl motiverat, och vuxen ur småstadens mark står hon tillsist som en stark och färdig tidens unga kvinna med mod att hävda sig och sitt.

En ypperlig bifigur är den originella, åldrande skådespelerskan fröken von Heideken. Det bör inte förringa värdet av hennes litterära framskapande att man tycker sig känna igen drag av Signe Hebbes fascinerande personlighet.

Korpungen och jag. Av *Elin Wägner*. Albert Bonniers förlag.

Den gapande korpungen på bokens omslag är Tidevarvet, för vilket de här samlade artiklarna ursprungligen skrivits. Det är prov på Devinez första-sidspalt där under sex år. Man återläser med nöje dessa kåserier som har sin spets vänd mot det ena eller det andra snedvrängda i tiden eller som tar ömt tillvara ett eller annat värde. Ty Elin Wägner har gåvan att göra även detta sista.

Mor berättar om hur det var förr i världen. Av *Hanna Rydh*. Med 75 bilder. Bokförlaget Natur och Kultur.

Det är inte allom givet att prata vetenskap med barn. Det fordrar ju både att man är i besittning av vetandet och att man förstår sig på att skänka den åt barnen så att de anammar den. Hanna Rydh fyller bägge villkoren. Men nog är det tur att även ha så gräsligt mycket roligt att berätta om, när man gör det så väldigt bra. Visst har hon haft övning i det när hon pratat med sina egna pojkar vid kvällsbrasan, men nog är grottmänniskor och grottdjur och stenåldersmänniskor i Norden och Solkungens av Egypten dotters giftermål med en kung av Babylonien och ännu annat mera, som den lilla boken innehåller, i och för sig spännande sagor. Man riktigt känner hur barnen ska sluka dem med spändaste intresse.

Sedan vet de också något.

E. K—N.

Den nya tiden av *Maude Fredriksdotter*. P. A. Norstedt och Söner.

De här sammanförda grupperingarna med väl utformade tankar och reflexioner över livet giva prov på skarp iakttagelseförmåga. De äro andliga värden, vilka bliva goda livsregler för envar som intresserar sig för de strömmar som genomkorsa den nya tiden. "Lika ond och lika god som den gamla 'goda' tiden", står det i inledningen.

Ändå är skillnaden stor, ty vi måste med helt olika förutsättningar mot förr icke lära utan själva uppleva utvecklingen i vårt inre för att den skall få verklig betydelse. Detta påvisas såväl i religion, lidande som allt annat vi möta. Världen just nu kanske ibland är osympatisk, men vi måste — för tankens växt — vänja oss vid motsättningar och kamp.

Modesalongen Biblioteksg. II, 1 tr. Stockholm.

Firma Gerda Janson & Co.

Innehavare: **E b b a O l s s o n** och **G e r d a J a n s o n** (Etablerad 1904)

Ett huvudmotiv är: "Den starka, orädda tanken som väjer intet". Ett annat: "Låt oss ej tappa mod och hopp trots svårigheterna att förstå att orientera oss i det nya". Trons makt poängteras som ett faktum, och människans individualitet är slående uttryckt i blott några träffande meningar. Visserligen är det långt till slutlig harmoni, men en del uttalanden kunna påverka i den riktningen genom sin suggestiva art. — Ett genomgående drag är stråvan efter godhet samt andlig och kroppslig vigör.

Stilen är vårdad och personlig, ett visst lyriskt drag genomgår innehållet. Man kommer ibland att tänka på indiska skalder.

Så mycket nytt måhända boken ej kan bringa, och många livsgåtor beröras väl svävande, men som psykologiskt fragment bör den uppmärksammas och vinna förståelse. Den är sympatisk tack vare sin ursprunglighet.

EVA VON HOLST.

Inga Marja Svonni. Berättelser ur lappbarnens liv av *Märta Edquist*. J. A. Lindblads förlag.

Den vackra berättelsen om lappflickan Inga Marja hör, ehuru skriven för barn, till de böcker, som kunna fängsla även vuxna genom sina äkta och målade skildringar av fjällfolkets liv, av Lapplands bistra vinter och det norska Nordlandets gröna sommar. Lapparna tecknas med förståelse och sympati, man får ett starkt intryck av deras många goda egenskaper. Att boken väckt ett vida spritt intresse framgår därav, att den

numera utkommit i tredje upplagan och blivit översatt till tyska.

AIVVA UPPSTRÖM.

Albert Bonniers förlag har som sedvanligt till jul skickat ut en rikhaltig kollektion ungdomsböcker. I serien Önskeböckerna finner man Ett elddop på Singleton av Louis F. G. De Geer, en fortsättning på förf:s tidigare publicerade Singleton, vidare Cirkus Europa av Gustaf Lindwall och Skatten i Nåjdsjön av Hans G. Wetterlund. I samma serie ingå översättningsböckerna Den vinkande vägen av Caroline Dale-Snedeker, S:t Markuslejonet av G. A. Henty, Ut av Julli Wiborg, "Prinsessan" av R. Friis. Serien Historiska Romanser och Berättelser upptar Amuletten av K. G. Ossianilsson. Märta Drake har en "Berättelse för unga flickor" benämnd Kusinerna på Gyllentorp; Jeanna Oterdahl ger ut Min Fågel Blå och Irma S:t Cyr Jansson Femton år. Av sagoböckerna kunna främst nämnas Anna Wahlenbergs Fulingen, Elsa Beskows Farmor och Fjunlätt, naturligtvis med illustrationer av förf. själv, Jorden runt på 8 dagar, bilderbok av Einar Nerman med versifierad text av Ruth Holmes, samt Hattstugan med bilder av Elsa Beskow och vers, till vilka barnen själva få hitta på rim. Kisse-Miss-Måns och andra visor har text och musik av Felix Körling och bilder av Hilding Nyman.

Ernst Mattssons Snörmakeri & Bandfabriks-
Aktiebolag - Stockholm

Rontor och Fabriker: 33 Arbetaregatan. Tel. R. 320 96, R. 81 89.

Försäljningslokal: 52 Klarabergsgatan. Tel. 137 96, Norr 196 96. - Affären grundad 1833

F.-B.-F.-kretsarna.

Båstads kretsen hade vid sitt sista samkväm tisdagen den 18 nov. nöjet att såsom gäst få emottaga fröken Ida von Plomgren, som vid mötets början höll ett synnerligen intressant och medryckande föredrag över ämnet "Två skandinaviska kvinnosakspionjärer" — Mathilde Fibiger och Camilla Collett.

Auditoriet visade sin tacksamhet genom livliga applåder.

Efter föredraget intogs gemensam supé å Hotell Båstad.

Halmstads kretsen samlades under ordförandeskap av fröken Anna Ljungberg den 14 november. Kretsen beslöt att antaga en resolution för att stödja förbundets skrivelse till K. Maj:t angående frågan om moderskapsskydd. Ett förslag att Halmstads kretsen skulle underteckna en petition angående internationell avrättning, utgången från Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet och avsedd att översändas till Nationernas förbund i Genève, avslogs under påpekande av varje enskild medlems rätt att för egen del underteckna uppropet. Därefter höll museiintendenten, fil. dr. Erik Salvén ett intressant och medryckande föredrag om "En färd till häst över sagornas ö" och visade en mängd vackra skioptikonbilder från Island. Kvällen avslutades med angenämt samkväm och gåssupé.

Hälsingborgs kretsen sammanträdde den 17 november i klubblokalen, Kungsgatan 16, under ordförandeskap av fröken Signe Wennberg.

Kretsen antog en resolution angående sakkunnigeförslaget om moderskapsskydd. Därefter talade fröken Ida von Plomgren om "Två skandinaviska kvinnosakspionjärer, Mathilde Fibiger och Camilla Collett". Den intresserade och tacksamma publikens tack framfördes av fröken Signe Wennberg.

Karlskrona kretsen sammanträdde tisdagen den 21 okt. å Stadshotellets lilla sal, varvid fröken Hanna Andersson lämnade ett ingående, intressant referat från förbundets årsmöte i Stockholm, särskilt framhållande förbundets mål och arbetsuppgifter. Efter tesupén följde ett roande kåseri om en resa i Spanien och Marocko av fru Elsa Holmgren, Ronneby, be-lyst av vackra bilder, varjämte fröken Thyra Pettersson, ackompanjerad av grevinnan Carola Wachtmeister, sjöng några sånger av Schubert och Sjögren.

Den 25 nov. sammanträdde kretsen åter å Stadshotellets lilla sal, därvid ordf. fru Eva av Geijerstam lämnade en resumé av sakkunnigeförslaget till moderskapsskydd, en resolution till förmån härför antogs. Efter förhandlingarnas slut höll fröken Ida von Plomgren föredrag om "Två kvinnosakspionjärer, Mathilda Fibiger och Camilla Collett." Föredraget mottogs med ihållande applåder av det talrika auditoriet.

Efter tesupén sjöng fru Sjöberg-Silverling några solonummer ackompanjerad på piano av friherrinnan Sparre. En fransk dialog, Passionnées, utförd av två deltagare i en av de pågående franska kurserna, fru Dyrssen och fröken Linder, mottogs med hjärtliga applåder.

Under höstterminen ha tre nya språkkurser anordnats, två engelska och en tysk.

Karlstads kretsen sammanträdde den 17 nov. i Stadsällarens klubblokaler. Sedan en del föreningsangelägenheter behandlats lämnade sjuksköterskan fru Margit Ringenhjelm en redogörelse för "Hur staden Chicago tar vård om spädbarnen" och demonstrerade i sammanhang därmed en del amerikanska ströskrifter om barnavård. Kvällen ägnades Amerika även i fortsättningen, i det lektor Karin Ringenson då refererade Georges Duhamels aktuella bok "Scener ur framtidens liv".

Kristianstads kretsen hade den 24 nov. tillsammans med stadens

Bokägare som sätta värde på ett vackert välgjort arbete, prima materialier och likväl billiga priser, böra lämna sina böcker till inbindning hos **KARL JONSSONS BOKBINDERI** Norrlandsg. 5. STOCKHOLM Tel. 187 00

Damskrädderi och Klänningssömnad

Tegnérsgatan 1¹, Stockholm. Tel. 95 81
(Hållplats för spårvagnslinje 1 o. 6 samt busslinje 55.)

Emottager beställningsarbete å all sömnad, som hör till 1:sta klass damskrädderi och klänningsateljé. Välgjort arbete och humana priser. Vördsamt *Ruth Gustafson.*

Husmodersförening anordnat en föredragsafton å Industrihotellet, varvid fröken Ida von Plomgren talade om "Tre skandinaviska pionjärer: Bremer, Fibiger och Collett". Föredragshållaren hälsades välkommen av Husmodersföreningens ordförande fröken Alma Hansson och kretsens ordförande fru Elisabeth Sjövall framförde de närvarandes tack för det livfulla föredraget. Härefter följde tesupé med samkväm, varunder förekom deklamation och musik av unga förmågor, manliga gymnasister från samskolan.

Landskronakretsen höll den 19 november sitt andra kretsmöte för hösten. Sedan ordf. hälsat de närvarande välkomna och kretsen beslutat antaga förslaget till resolution i frågan om moderskapsskydd, höll fröken Ida von Plomgren ett särdeles intressant och mycket uppskattat föredrag om "Två pionjärer". Därefter vidtog samkväm med tesupé; sång utfördes av fröken Valborg Cervin till ackompanjement av fru Linnéa von Wachenfelt.

Malmökretsen hade den 12 nov. tillsammans med Husmodersföreningen möte å Kungsparkens restaurang under fru Quensels ordförandeskap. Därvid antogs av de närvarande kretsmedlemmarna den av förvaltningsutskottet föreslagna resolutionen angående moderskapsskydd.

Föreståndaren för Malmö stads arbets- och bostadsförmedling höll därefter ett instruktivt föredrag över det aktuella ämnet "Kvinnornas ställning på arbetsmarknaden just nu". Föredraget följdes av en livlig diskussion.

Sångerskan fröken Hanna Andersson bidrog med sin vackra sång i hög grad till aftonens trevnad. Mötet avslutades med tesupé och samkväm.

Den 1 december sammanträdde åter kretsen under ordförandeskap av fru Elisabeth Quensel. På ordförandens förslag beslöt man att förstärka kretsens kassa genom försäljning av ett medlemsmärke, vilket

till pris av en krona kunde erhållas av de medlemmar, som så önskade. Advokat Elisabeth Nilsson gav de närvarande en klar och koncis överblick över kvinnornas lönefråga samt redogjorde för Fredrika-Bremer-Förbundets förfarande med anledning av 1928 års lönekommittés betänkande. Efter föredraget underhöll fru Lina Gren-Nilsson auditoriet med uppläsning av egna dikter. Därefter tesupé med samkväm, varvid fru Quensel uppläste en bit om "Julfirandet" ur Grönköpings veckoblad.

Lundakretsen var av Husmodersföreningen inbjuden att delta i deras oktobersammanträde. Föredrag hölls av agronom E. Ljung, Svalöv: "Jordbruket, vårt lands modernäring och kvinnans möjligheter att stödja detsamma." Vidare förekom musikalisk sång samt uppvisning av humoristiska danser av elever från Sydsvenska gymnastikinstitutet.

Den 24 nov. sammanträdde kretsen åter. Programmet upptog utom en del kortare föreningsmeddelanden uppläsning av fröken A. Björkman, som föredrog ett kapitel ur sin bok "Maj i By", samt av dr. Selma Colliander, som med känd förmåga återgav en del skånska landsmålsberättelser.

Vidare fick kretsen tillfälle att göra bekantskap med den nya författarinnan fröken Hertha Odeman, som föreläste en ypperlig berättelse ur "Av skånsk lera" kallad "Rent ena".

Emellan de olika numren föredrog studentskekören dels svenska, dels isländska folkvisor m. m. Både i sammanträdet och i det följande samkvämet deltog ett stort antal medlemmar.

Norrköpingskretsen hade den 2 november en talrikt besökt sammankomst. Vid mötet framlades ett inom styrelsen väckt förslag att kretsen skulle taga initiativ till och ekonomiskt understödja anställande av en hemsyster i Norrköping. Förslaget dryftades ingående och vann de

VILOHEMMET FURUSÄTER

NORRVIKEN. Tel. 123.

1:a klass vilo- och konvalescenthem

Mottager nervklena o. konvalescenter.

närvarandes varma gillande. Förvaltningsutskottets förslag till resolution, avsedd att stödja förbundets skrivelse i frågan om moderskapsskydd, förelades mötet och antogs enhälligt. Fröken Gerda Malmström gav härefter en klar och uttömmande skildring över Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte i Stockholm den 16—17 juni innevarande år. Rörande stipendiet för Östergötland meddelade fru Ebba Beckman att detta utgått med 350 kr. för genomgående av kurs vid Stockholms tillskärareakademi. Efter förhandlingarnas slut följde en musikavdelning med pianosolo av fröken Valborg Schmidt och sång av fröken Inga Källgren, varefter följde tesupé.

Kretsen befinner sig i glädjande utveckling. Medlemsantalet har på senare tider konstant ökats, inemot ett 20-tal nya medlemmar har under höstens lopp ingått i kretsen.

Nyköpingskretsen hade den 3 nov. en högstämnd och vacker fest i Flickskolans samlingssal, som strålade i ljus och blomprakt. Programmet hade ordnats i anslutning till Allhelgonadagen och uppbars av fru Maria Schildknecht, som uppläste valda stycken av Jeanna Oterdahl, Zilliacus, Tagore, Fröding, Österling, Bo Bergman och Strindberg. Pianoackompanjemanget till Frödings "Saul och David" utfördes av notarien Sjöström. Mellan programmens tvenne avdelningar spelade en stråkkvartett, bestående av musikdirektörerna Settergren och Bystedt samt herr och fru Palmgren: Händels "Largo", "Invocation" av dir. Bystedt och "Andante" av Rubinstein.

Kvällen avslutades med ett kordialt samkväm vid de blomstersmyckade teborden i övre våningen.

Stockholmskretsens Fredrika-Bremer-skola hade sin sedvanliga Luciafest den 11 dec. på Årsta. Dr Hanna Rydh talade om att "Hedniska bruk leva

kvar i vårt julfirande" och fröken Annie Bergman föredrog sånger till luta.

Strängnäs-kretsen hade den 14 november sammanträde i Flickskolans lokal. Den av förvaltningsutskottet föreslagna resolutionen att stödja syftemålet med skrivelsen till regeringen i frågan om moderskapsskydd antogs. Strängnäs-kretsen anslöt sig vidare till de av förbundet hävdade synpunkterna angående 1928 års lönekommittés framlagda betänkande. Fru Inga Rosenqvist höll därefter ett kåserande föredrag om årsmötet i Stockholm.

Tomelillakretsen sammanträdde den 20 nov., varvid fröken Ida von Plomgren höll ett med livligt intresse följt föredrag om "Två kvinnosaks pionjärer". Samkväm med musikunderhållning.

Ystadskretsen hade i samband med sitt sammanträde den 7 okt. anordnat avskedsfest för sin avhållna ordförande, fru Maja Strandberg, som i anledning av sin makes, rektor M. Strandbergs frånfälle avflyttat från orten.

Hotell Continentals stora sal var festligt dekorerad, och medlemmarna hade ovanligt talrikt kommit tillstädes. Å kretsens vägnar framburo såväl dess vice ordförande, fru Borg, som en kretsmedlem, fru Holme, ett varmt tack till fru Strandberg för det levande intresse hon under så många år skänkt föreningen, som skapats till stor del på hennes initiativ, samt för de många goda uppslag och idéer hon kommit med för att göra sammankomsterna så givande som möjligt. Fru Strandbergs stora organisationsförmåga samt den kombination av rutin och hemtrevlig ledighet, som präglat hennes sätt att leda förhandlingarna, hade väckt allas beundran.

Kretsen, som hade mycket svårt att släppa sin ordförande, valde henne med acklamation till sin första hedersledamot och

Välgjorda, billiga

Ottomaner

En bädd 45:—, två bäddar 85:—.

DANIELSSON, METAREGAT. 6.

Tel. Sö. 766, Sthlm. - Begär katalog.

Har Ni
**Huvud-
värk?**

Då bringa TOGAL-tab-
letterna hjälp på några
få minuter. Rek. av läka-
re. Finnes på apoteken å
Kr. 2:40 och 0:85.

överlämnade genom fru Borg en värdefull minnesgåva.

Fru Strandberg bragte under djup rörelse kretsen sitt tack och sitt avsked i ord, som för de närvarande komma att förbli ett vackert och manande minne.

Under den gemensamma supén framsade fru Aartelo kretsens hyllning i versifierad form och fröken Elsa Mårtensson underhöll med vacker sång, till utmärkt ackompanjemang av fröken Gulli Gemzell.

Vid ovan nämnda kretssammanträde lämnades av fröken Emilia Davidsson en intressant redogörelse för årsmötet i Stockholm. Dessutom beslöt kretsen att försöksvis anställa en hemsyster, som mot rekvisition mot viss bestämd avgift skulle vid förefallande behov stå färdig att rycka in och för kortare tid sköta husmors sysslor.

Den 29 okt. höll fru Ruth Wedin-Rothstein, Malmö, på inbjudan av kretsen å Hotell Continental ett offentligt föredrag, omfattande skildringar av ryska kvinnor,

allt ifrån landets första kristna furstinna, den segerrika, gloriaomkransade kungamodern Olga, allt intill vår sovjetryska minister i Stockholm, fru Alexandra Kollontay. Talarinnar sökte ur dessa exempel från vitt skilda tider och samhällsklasser utkristallisera vissa för rysk kvinnlig psyke gemensamma drag.

Föredraget belystes av ett antal utmärkta skioptikonbilder.

Den 21 nov. höll fröken Ida von Plomgren inför ett tacksamt auditorium ett livfullt och spirituellt föredrag över ämnet: "Två skandinaviska kvinnoakspionjärer, Danmarks Mathilde Fibiger och Norges Camilla Collett".

Efter föredraget, som hölls i Hotell Continentals festsal, vidtog samkväm, varunder fröken Elsa Mårtensson glädde med sin vackra sång till utsökt ackompanjemang av fröken Maria Lenander, som under aftonens lopp gav ytterligare prov på sin förnäma konst.

En verklig njutningsdryck får Ni av

Kobbs Zaryana Té

*Erhålles överallt i originalpackningar
à 75 öre, Kr. 1.25, 1.75, 3.50, 6.75*

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
Redaktör: *Ellen Kleman*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: 1/1 år kr. 6:50; 1/2 år kr. 3:50; 1/4 år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan, Stockholm*. Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*. Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Tel. Norr 48 50 27 62.

Elektro-Terapi

Reumatism — Ischias

Nervvärk — Ryggskott

Astma o. Luftrörskatarr

bekämpas

på ett effektivt sätt

med

— det ledande märket bland högfrekvensapparater.

Representant för Göteborg med omnejd: *A. Woin*, Stampgatan 54 B.
Tel. 51098.

BOKNYHET!

Författarinnan till den mycket uppmärksammade krigsromanen "DEN STORA DÅRSKAPEN", Gaby Gyberg, kommer nu med en novellsamling, betitlad "VÄLDETS TRIUMF", som står i samma höga klass som hennes ovan nämnda debutarbete. Om denna skrev pressen bl. a.: "En stark och skön bok... kan i realism jämföras med Barbusse's och Latzko's världslitteratur", Soc.-Dem. "Tyder på stora litterära förutsättningar", N. D. A. "Skriven med ett ögonvittnes skarpa blick... flammande patos... skriven med verklig brio", Sv. M.

Båda dessa arbeten rekvideras från oss. "Den stora dårskapen", 222 sid., kr. 3:—.
"Väldets triumf", 152 sid., kr. 1:—.

Bokförlaget NYA VÄGAR
Kammakaregatan 38, Stockholm. Va.

Damfriseringen

Hantverkaregatan 80, 1 tr.

! : a kl. Modern Damklippning och Ondulering. Permanentondulering: Helt huvud 20 kr. Stora vackra vågor med maskin som tagit ! : a pris i Paris och Amerika. — Utföres av expert med Diplom från London.

Telefon Kh. 311 21.

FEITHS

Drottninggatan 40.

MUSIK

2-5 8-11,30

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå

KLARABERGSGATAN 48
STOCKHOLM C.

Lämnar råd vid yrkesval åt kvinnlig ungdom.

Innehåll.

De kontors- och affärsanställdas villkor. *Av Edith Lindblom.*

Ett sexualproblem. *Av Karolina Widerström.*

Deras liv och minnen. *Av Ellen Kleman.*

Skrivelse från F. B. F.

Från bokvärlden.

F.-B.-F.-kretsarna.

Alfred Barbeau

et

Émile Rodhe

Dictionnaire phonétique de la langue française

(Fransk uttalsordbok)

341 sidor. Inb. kr. 8:90.
(Hos P. A. Norstedt & Söner.)

SVENSKA BOKFÖRLAGET